



**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕДИЧНОГО ПРАВА.
ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ГАЛУЗІ БІОЛОГІЇ»**

Галузь знань	22 Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Шифр та назва спеціальності	227 Терапія та реабілітація
Спеціалізація	227.01 Фізична терапія
Назва освітньо-професійної програми	Терапія та реабілітація
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень
Кафедра	педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	вибіркова
Форма навчання	очна денна

Викладачі

Прізвище, ім'я, по батькові	Краснов Володимир Володимирович
Посада	завідувач кафедри
Науковий ступінь, вчене звання	Доктор медичних наук, кандидат педагогічних наук, професор
Електронна адреса	ppmfp.nmapo@gmail.com
Телефон	044-205-49-86
Посилання на профіль викладача	https://www.nuozu.edu.ua/s/np/k/pedahohiky-psykholohii-medychnoho-ta-farmatsevtychnoho-prava/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky/480-krasnov-volodymyr-volodymyrovych#gsc.tab=0
Консультації	Вт. 13:00-14:00
Прізвище, ім'я, по батькові	Юрковська Лідія Геннадіївна
Посада	старший викладач кафедри
Науковий ступінь, вчене звання	-
Електронна адреса	postpostglossator@gmail.com

Телефон	044-205-49-86
Посилання на профіль викладача	https://www.nuozu.edu.ua/s/np/k/pedahohiky-psykholohii-medychnoho-ta-farmatsevychnoho-prava/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky/484-yurkovska-lidiia-hennadiivna#gsc.tab=0
Консультації	Вт. 13:00-14:00

Загальна інформація про дисципліну

Анотація до дисципліни	<p>Навчальна дисципліна «Актуальні питання медичного права. Правове забезпечення досліджень в галузі охорони здоров'я та галузі біології», є вибірковою компонентою освітньо-професійної програми «Терапія та реабілітація» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 227 Терапія та реабілітація, спеціалізації 227.01 Фізична терапія, грає важливу роль для навчання за даною ОПП. Даний курс має теоретичну і практичну спрямованість, має за мету підготовку магістрантів до майбутньої практичної діяльності фізичного терапевта на основі чинного законодавства та професійних етико-деонтологічних норм, організації практичної, зокрема, реабілітаційної роботи фізичного терапевта в межах чинного законодавства та етичних стандартів (етичних кодексів, правил тощо) у закладах охорони здоров'я, реабілітаційних закладах тощо, а також спрямовує на опанування правових основ науково-дослідницької діяльності в галузі охорони здоров'я та галузі біології. Дана дисципліна має професійно-практичне спрямування та готує до використання правових механізмів в межах потенційної науково-дослідної діяльності здобувачів на етапах навчання за ОПП та після його завершення.</p>
Мета дисципліни	<p>отримання студентами системних знань з питань медико-правових засад професійної діяльності фізичного терапевта, забезпечення загальної теоретичної та практичної спрямованої підготовки здобувачів вищої освіти із необхідних в їх професійній діяльності елементів охороноздоровчого права, медичного права, трудового права, цивільного права тощо, яка слугуватиме медико-правовою та етико-деонтологічною основою для їхньої професійної діяльності фізичних терапевтів у закладах охорони здоров'я, реабілітаційних закладах, у монодисциплінарних та мультидисциплінарних командах; оволодіння відповідними вміннями та навичками, формування, оновлення та поглиблення у вказаній категорії здобувачів освіти ключових медико-правових компетентностей, забезпечення оптимальних медико-правових та етико-деонтологічних умов для розвитку професійної практичної та наукової діяльності фізичних терапевтів, розвиток медико-правового мислення, етико-деонтологічної та медико-правової культури здобувачів вищої освіти.</p>
Завдання дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. сформувати у здобувачів вищої освіти високий рівень знань, умінь і навичок організації професійної роботи фізичного терапевта в межах чинних правових вимог та норм професійної етики; 2. озброїти здобувачів вищої освіти знаннями засад та окремих елементів охороноздоровчого права, медичного права, трудового права, цивільного права, професійних етичних стандартів (кодексів, правил тощо), які слугуватимуть правовою та деонтологічною основою для їхньої професійної діяльності як фізичних терапевтів; 3. ознайомити здобувачів вищої освіти з особливостями правових та етичних вимог до їх професійної діяльності в галузі охорони здоров'я, які містяться у джерелах міжнародного права, регіонального європейського права, міжнародних та європейських етичних і біоетичних настановах, правилах; 4. сформувати у здобувачів вищої освіти знання про правові та етико-деонтологічні основи організації роботи у закладах охорони здоров'я, реабілітаційних закладах, у монодисциплінарних та мультидисциплінарних командах;

	<p>5. забезпечити набуття здобувачами вищої освіти умінь медико-правового аналізу професійних практичних та наукових ситуацій та прийняття правомірних та етичних рішень, зокрема у ситуаціях, які характеризуються конфліктом соціальних регуляторів при взаємодії з пацієнтами, хворими, клієнтами;</p> <p>6. сприяти розвитку у здобувачів вищої освіти високого рівня правової культури та здатності до трансляції правових цінностей, ідея та ідеалів у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я;</p> <p>7. сприяти розвитку у здобувачів здатності до здійснення професійної наукової діяльності в межах вимог чинного законодавства в галузі охорони здоров'я та/або галузі біології.</p>
Пререквізити	Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як: «Правознавство», «Медичне правознавство», «Основи медичного права», «Основи етики» та інші дисципліни організаційно-правового та етико-деонтологічного спрямування, які здобувачі вищої освіти опанували на попередніх етапах навчання.
Постреквізити	Дана дисципліна формує правову основу для вивчення таких дисциплін: «Інноваційні методи дослідження в фізичній терапії», «Методологія розробки авторських та дослідницьких програм з фізичної терапії на засадах доказової медицини». Також вивчення даної дисципліни створює передумови для правомірного здійснення виробничої та переддипломної практики, правомірного та добросовісного виконання кваліфікаційної роботи магістра.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	<p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК 04. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>Спеціальні (фахові) компетентності:</p> <p>СК 06. Здатність провадити професійну діяльність в реабілітаційних закладах, відділеннях, підрозділах, а також у територіальних громадах, у складі мультидисциплінарної реабілітаційної команди або самостійно, співпрацюючи з іншими працівниками охорони здоров'я та зацікавленими особами.</p> <p>СК 08. Здатність ефективно здійснювати професійну комунікацію, зокрема вести документацію різних аспектів фізичної терапії згідно вимог чинного законодавства, надавати підзвітні послуги.</p> <p>СК 09. Здатність провадити наукові дослідження у сфері фізичної терапії, використовувати й поширювати найкращі наявні докази у професійній та викладацькій діяльності, для поліпшення якості послуг фізичної терапії та освіти.</p> <p>СК 10. Здатність організовувати складні робочі процеси, взаємодіяти з адміністративними та управлінськими структурами з метою інформування, розробки та/або впровадження відповідної політики і стратегій в галузі охорони здоров'я, сприяти розвитку послуг, спрямованих на задоволення потреб суспільства.</p> <p>СК 11. Здатність здійснювати рефлексивну професійну діяльність, самоаналіз та безперервний професійний розвиток.</p>
Програмні результати навчання, досягненню яких сприяє дисципліна	<p>РН 02 Дотримуватись юридичних та етичних вимог, провадити діяльність з інформованої згоди пацієнта/клієнта.</p> <p>РН 04 Оцінювати, обговорювати та застосовувати результати наукових досліджень у клінічній, науковій, освітній та адміністративній діяльності.</p>

	<p>PH 07 Демонструвати здатність до пацієнтоорієнтованої практичної діяльності за узгодженням із пацієнтом/клієнтом, його родиною/опікунами, членами мультидисциплінарної команди.</p> <p>PH 08 Ефективно комунікувати з пацієнтом/клієнтом, встановлювати прямий та зворотній зв'язок для створення та підтримки терапевтичного альянсу.</p> <p>PH 15 Визначати межі професійної діяльності та їх дотримуватися, провадити практичну діяльність автономно, бути відповідальним за її наслідки перед суспільством та іншим фахівцями.</p> <p>PH 16 Вести документацію різних аспектів фізичної терапії згідно вимог чинного законодавства.</p> <p>PH 17 Взаємодіяти з адміністративними та управлінськими структурами, інформаційними ресурсами з метою адвокації професії, впливу на політики та стратегії розвитку фізичної терапії, що спрямовані на задоволення потреб окремих осіб та громади в Україні</p> <p>PH 20 Планувати та здійснювати особистий професійний розвиток, сприяти професійному розвитку колег.</p> <p>PH 21 Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження у сфері фізичної терапії, висувати і перевіряти гіпотези, обирати методики та інструменти досліджень, аналізувати їх результати, обґрунтовувати висновки.</p>
Обсяг дисципліни	Загальний обсяг дисципліни: 3 кредити ЄКТС, 90 годин. Для очної (денної) форми навчання: аудиторних 54 години, самостійна робота 36 годин.
Форма підсумкового контролю	залік
Строки викладання дисципліни	Дисципліна викладається у <u>3-му</u> семестрі (2-й рік навчання).

Програма дисципліни

Назви тем

Змістовий блок 1. Актуальні питання медичного права

- | | |
|------|---|
| 1.1. | Медичне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна: сучасний стан і перспективи розвитку. |
| 1.2. | Міжнародні, європейські та конституційно-правові засади регулювання галузі охорони здоров'я в Україні. |
| 1.3. | Правове становище суб'єктів медичних правовідносин в Україні: сучасний стан та напрями вдосконалення. |
| 1.4. | Юридична відповідальність працівників галузі охорони здоров'я: підстави, види та особливості застосування щодо фізичних терапевтів. |

Змістовий блок 2. Правове забезпечення досліджень в галузі охорони здоров'я та галузі біології

- | | |
|------|--|
| 2.1. | Правові засади наукової діяльності в Україні та правовий статус її суб'єктів у галузі охорони здоров'я, галузі біології. |
| 2.2. | Правові механізми підготовки наукових кадрів та забезпечення якості наукових досліджень в Україні. |
| 2.3. | Правове регулювання конфліктів та відповідальності у сфері наукової і науково-технічної діяльності в Україні. |

Самостійна робота здобувача освіти

№ з/п	Зміст самостійної роботи
1.	Проаналізуйте медичне право як комплексну галузь права України: його предмет, метод правового регулювання та місце в системі національного права.
2.	Визначіть особливості медичного права як науки та навчальної дисципліни, розкрийте його функції та значення для підготовки фахівців у сфері охорони здоров'я.
3.	Опишіть сучасний стан розвитку медичного права в Україні та окресліть основні перспективи його подальшого вдосконалення в умовах євроінтеграції та реформування системи охорони здоров'я.
4.	Обґрунтуйте необхідність подальшого розвитку медичного права як самостійної галузі права в Україні та проаналізуйте вплив сучасних викликів (реформа системи охорони здоров'я, цифровізація медицини, біоетичні проблеми) на його трансформацію.
5.	Проаналізуйте міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я та їх вплив на формування національного законодавства України.
6.	Визначіть конституційні засади права людини на охорону здоров'я та медичну допомогу в Україні, розкрийте зміст відповідних положень Конституції України.
7.	Опишіть європейські регіональні стандарти у сфері охорони здоров'я та механізми їх імплементації в правову систему України.
8.	Обґрунтуйте значення гармонізації законодавства України у сфері охорони здоров'я з міжнародними та європейськими стандартами в умовах євроінтеграції.
9.	Проаналізуйте поняття та структуру правового статусу суб'єктів медичних правовідносин в Україні, визначте їх види та особливості.
10.	Визначіть основні елементи правового статусу пацієнта та медичного працівника, охарактеризуйте їхні права, обов'язки та гарантії реалізації.
11.	Опишіть механізми забезпечення та захисту прав суб'єктів медичних правовідносин в Україні, включаючи судовий і позасудовий порядок захисту.
12.	Обґрунтуйте напрями вдосконалення правового регулювання статусу суб'єктів медичних правовідносин в умовах реформування системи охорони здоров'я та євроінтеграційних процесів.
13.	Проаналізуйте поняття та підстави юридичної відповідальності працівників галузі охорони здоров'я, розкрийте склад професійного правопорушення.
14.	Визначіть особливості застосування кримінальної, адміністративної, цивільної та дисциплінарної відповідальності до медичних працівників.
15.	Опишіть специфіку юридичної відповідальності фізичних терапевтів з урахуванням особливостей їх професійної діяльності.
16.	Обґрунтуйте напрями вдосконалення механізмів притягнення до юридичної відповідальності медичних працівників в умовах реформування системи охорони здоров'я України.
17.	Проаналізуйте нормативно-правові засади регулювання наукової діяльності в Україні та визначте їх значення для розвитку галузей охорони здоров'я і біології.
18.	Визначіть правовий статус суб'єктів наукової діяльності у сфері охорони здоров'я та біології, розкрийте їх права, обов'язки та гарантії діяльності.

19.	Опишіть особливості організації та правового регулювання наукових досліджень у медичній і біологічній сферах з урахуванням етичних вимог та принципів академічної доброчесності.
20.	Обґрунтуйте напрями вдосконалення правового забезпечення наукової діяльності у галузях охорони здоров'я та біології.
21.	Проаналізуйте нормативно-правове регулювання підготовки наукових кадрів в Україні, зокрема на рівнях магістра та доктора філософії (PhD).
22.	Визначіть основні правові механізми забезпечення якості наукових досліджень (наприклад, процедури акредитації освітньо-наукових програм, академічну доброчесність та внутрішні системи забезпечення якості ЗВО та наукових установ).
23.	Опишіть роль академічної мобільності, міжнародного співробітництва у підвищенні якості підготовки наукових кадрів.
24.	Обґрунтуйте напрями вдосконалення правового регулювання підготовки наукових кадрів, зокрема грантової діяльності.
25.	Проаналізуйте правову природу конфліктів у сфері наукової та науково-технічної діяльності, визначте їх види та причини виникнення.
26.	Визначіть нормативно-правові механізми врегулювання конфліктів у закладах вищої освіти та наукових установах, зокрема роль медіації та внутрішніх процедур.
27.	Опишіть підстави та види юридичної відповідальності у сфері наукової і науково-технічної діяльності, включаючи відповідальність за порушення принципів академічної доброчесності.
28.	Обґрунтуйте напрями вдосконалення правового регулювання конфліктів і механізмів відповідальності в науковій сфері з урахуванням сучасних викликів та європейських стандартів.

Самостійна робота є невід'ємним елементом індивідуальної освітньої траєкторії здобувача під час вивчення даної навчальної дисципліни, який сприяє належному формуванню та розвитку відповідних медико-правових та етико-деонтологічних компетентностей здобувачів.

Може виконуватися здобувачами:

- як форма підготовки до семінарських та практичних занять із захистом її результатів під час даних аудиторних занять чи без такого захисту;
- як вид роботи у міжсесійний період для здобувачів заочної форми навчання,
- як спосіб відпрацювання пропущених занять та отриманих незадовільних оцінок;
- як засіб забезпечення освітніх прав здобувачів з інклюзією тощо.

Види завдань самостійної роботи визначаються викладачем та можуть варіюватися залежно від освітніх запитів та потреб здобувачів.

Основними, проте не вичерпними видами завдань самостійної роботи з даною навчальною дисципліною є такі:

- аналітичний огляд законодавчих та/або етико-деонтологічних джерел та/або практики їх реалізації (письмове виконання та/або виступ на занятті);
- укладання правових документів (скарг, заяв, пояснювальних записок, правових позицій тощо);
- аналіз судового рішення (письмове виконання та/або виступ на занятті);
- укладання тестових завдань з обґрунтуванням їх розв'язання;
- підготовка мультимедійної презентації на визначену тему;
- підготовка виступу на занятті за задалегідь визначеною темою без використання мультимедійних засобів супроводу;
- підготовка виступу на занятті за задалегідь визначеною темою з використанням мультимедійної презентації;
- участь у роботі в малій групі із подальшим захистом результатів такої роботи на занятті;
- відео-записи виконання індивідуальних та групових практичних вправ з реалізації в усній професійній комунікації правових та етичних приписів тощо.

Максимальна оцінка за успішно виконане завдання самостійної роботи становить 5 балів.

Критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Бали	Критерій оцінювання
5	Відмінний рівень. Здобувач демонструє системні знання глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується і демонструє також сформовані вміння та навички на високому рівні.
4	Добрий рівень. Здобувач має ґрунтовні знання навчального матеріалу, під час виконання завдання самостійної роботи допускає незначні помилки, продемонстровані вміння та навички здобувача місять окремі неточності.
3	Достатній рівень. Здобувач має базові знання, вміння та навички з навчальної дисципліни, які демонструє, виконуючи завдання самостійної роботи.
1-2	Низький рівень. Здобувач має фрагментарні знання, що базуються на попередньому досвіді. Не здатен пояснити зміст та результати виконаного завдання самостійної роботи. Не може проаналізувати, як наявні в роботі знання використати при вирішенні практичних завдань.

Усі завдання самостійної роботи мають бути виконані та здані (надіслані) викладачеві до проведення залікового заняття. Розмір шкали ЄКТС за навчальною дисципліною дорівнює 200 балам, а мінімальна позитивна оцінка починається з 111 балу.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання як один з видів самостійної роботи здобувача вищої освіти мають включати назву, їхній обсяг, коротку характеристику змісту і вимог до виконання та оцінювання. Індивідуальне завдання з даної навчальної дисципліни передбачає закріплення, узагальнення та застосування знань, набутих здобувачем під час вивчення дисципліни, для комплексного розв'язання конкретного фахового завдання.

Тематика індивідуальних завдань, вимоги до звітування/захисту тощо, формується провідним викладачем дисципліни, які є елементом навчально-методичного комплексу дисципліни та затверджується кафедрою у відповідному порядку, підлягають перегляду кожного навчального року.

Максимальна оцінка за виконане індивідуальне завдання становить 10 балів.

Виконання індивідуальних завдань оцінюється викладачем з врахуванням повноти, самостійності, структурованості роботи, логічності та обґрунтованості висновків, використаних теоретичних підходів, наявності практичної компоненти роботи (емпіричних даних різного типу, практичних рекомендацій тощо), а також елементів фахової наукової та/або практичної творчості здобувача, зокрема, щодо використання мультимедійного забезпечення, пошуку та узагальнення інформації тощо.

Виконання індивідуального завдання з даної дисципліни не є обов'язковим для здобувачів, проте може використовуватися з метою більш поглибленого вивчення окремих тем, розширення фахового світогляду, здобуття додаткових елементів організаційно-правових та етико-деонтологічних компетентностей.

Основними, проте не вичерпними видами індивідуальних завдань з даної дисципліни є такі:

- укладання та розв'язання (з обґрунтуванням) навчальних кейсів на підставі інформації з відкритих джерел, зокрема Єдиного державного реєстру судових рішень;
 - підготовка тез доповіді та / або виступ на науково-практичній конференції, круглому столі, колоквиумі тощо;
 - укладання відео-мультимедійної презентації з оглядом правових та/або етико-правових джерел.
- Здобувач та викладач можуть погоджувати інші форми виконання завдань індивідуальної роботи.

Примірна тематика індивідуальних завдань

№ з/п	Примірні теми
1	Забезпечення в рамках професійної діяльності фізичних терапевтів дотримання прав, свобод і законних інтересів пацієнтів.
2	Використання професійних права та виконання професійних обов'язків фізичного терапевта згідно з вимогами чинного законодавства.
3	Правові основи роботи фізичного терапевта у мультидисциплінарній команді.
4	Використання механізмів реалізації прав і свобод суб'єктів медичних правовідносин в Україні.
5	Здійснення окремих заходів із попередження і профілактики професійних правопорушень фізичних терапевтів, у тому числі кримінальних правопорушень.
6	Використання механізми охорони і захисту прав та свобод суб'єктів медичних правовідносин в Україні.
7	Взаємодія фізичного терапевта з поліцією на підставі вимог чинного законодавства України.
8	Реалізація у науковій і практичній діяльності фізичного терапевта міжнародних та європейських регіональних стандартів у галузі охорони здоров'я та галузі біології.
9	Реалізація у науковій і практичній діяльності фізичного терапевта вимог чинного законодавства України у галузі охорони здоров'я та галузі біології.
10	Забезпечення якості наукових досліджень у галузі охорони здоров'я та галузі біології.

Критерії оцінювання виконання індивідуального завдання

Бали	Критерій оцінювання
9-10	Відмінний рівень. Здобувач демонструє системні знання глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується і демонструє також сформовані вміння та навички на високому рівні.
7-8	Добрий рівень. Здобувач має ґрунтовні знання навчального матеріалу, під час виконання індивідуального завдання допускає незначні помилки, продемонстровані вміння та навички здобувача місять окремі неточності.
4-6	Достатній рівень. Здобувач має базові знання, вміння та навички з навчальної дисципліни, які демонструє, виконуючи індивідуальне завдання.
1-3	Низький рівень. Здобувач має фрагментарні знання, що базуються на попередньому досвіді. Не здатен пояснити зміст та результати виконаної індивідуальної роботи. Не може проаналізувати, як наявні в роботі знання використати при вирішенні практичних завдань, не володіє практичними вміннями та навичками.

Організація навчання

Навчальні технології та форми і засоби навчання

На лекціях чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага здобувачів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються здобувачі до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо.

На практичних заняттях запроваджуються різні навчальні технології: розгорнута бесіда, обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Самостійну роботу здобувач викладач планує разом зі здобувачем, але виконує її здобувачем за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування; розбір відео-кейсів);
- практичні методи (вправи; практичні завдання; ділові ігри).

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії;
- навчально-наукова проектна робота у форматі індивідуальної та командної роботи.

Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового / електронного контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кодекс законів по працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1971. № 50. Додаток до номеру. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-X (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

5. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
6. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. Ст. 19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
7. Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові: Закон України від 30 вересня 2020 р. № 931-IX (зі змінами і доповненнями). *Офіційний вісник України*. 2020. № 86. Ст. 2764. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/931-20#n249>
8. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37-38. Ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
9. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05 жовтня 2000 р. № 2017-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 48. Ст. 409. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>
10. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: Закон України від 19 жовтня 2017 р. № 2168-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 5. Ст. 31. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19>
11. Про екстрену медичну допомогу: Закон України від 05 липня 2012 р. № 5081-VI (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 30. Ст. 340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5081-17>
12. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
13. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині: Закон України від 17 травня 2018 р. № 2427-VIII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 28. Ст. 232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19>
14. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 06 квітня 2000 р. № 1645-III (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 29. Ст. 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14>
15. Про лікарські засоби: Закон України від 04 квітня 1996 р. № 123/96-ВР (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 22. Ст. 86. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80#Text>
16. Про лікарські засоби: Закон України від 28 липня 2022 р. № 2469-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-20#Text>
17. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38-39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
18. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 49. Ст. 668. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>
19. Про подолання туберкульозу в Україні: Закон України від 14 липня 2023 р. № 3269-IX (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 87. Ст. 322. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3269-20#n194>
20. Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ: Закон України від 12 грудня 1991 р. № 1972-XII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 11. Ст. 152. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1972-12>
21. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22 лютого .2000 р. № 1489-III (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 19. Ст. 143. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>
22. Про систему громадського здоров'я: Закон України від 06 вересня 2022 р. № 2573-IX (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 26. Ст. 93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#n840>
23. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. № 4038-XII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28. Ст. 232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>

24. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України «у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно» (справа про безоплатну медичну допомогу): Рішення Конституційного Суду України від [29 травня 2002](#) року № 10-рп/2002. *Офіційний вісник України*. 2002. № 23 Ст. 1132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-02/print>

25. Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії: постанова Кабінету Міністрів України від від 12 січня 2022 р. № 44. *Офіційний вісник України*. 2022. № 11 Ст. 586. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>

26. Грін О.О. Медичне право в питаннях і відповідях. Загальна частина. . Кн. 1. 2023. 408 с.

27. Медичне право : підручник / С. О. Болдіжар та ін. ; за заг. ред. С. Б. Булеци, М. В. Менджул ; ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", Юрид. ф-т. - Київ : Юрінком Інтер, 2024. 671 с.

28. Кисельова О. І. Деякі аспекти правового регулювання праці медичних працівників : навч. посіб. / О. І. Кисельова ; Сум. держ. ун-т. Суми : Сум. держ ун-т, 2021. 304 с.

29. Сенюта І. Я. Джерела правового регулювання цивільних відносин у сфері надання медичної допомоги : монографія / Ірина Сенюта. Львів : Медицина і право, 2018. 414 с.

30. Сенюта І. Я. Цивільні правовідносини у сфері надання медичної допомоги в Україні: питання теорії і практики : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / Сенюта Ірина Ярославівна ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака. Київ, 2018. 36 с.

31. Юрковська Л. Г., Краснов В. В., Убогов С. Г. Правові та етичні основи взаємодії провізорів та лікарів із суб'єктами громадського контролю за забезпеченням якості лікарських засобів на етапах їх реалізації і медичного застосування. *Фармацевтичний журнал*. 2019. Т. 74. № 5. С. 44-53. DOI: 10.32352/0367-3057.5.19.05

32. Kotvitska, A. A., Kubarieva I. V., Volkova, A. V., Boldar, G. E., & Cherkashyna, A. V. Визначення місця фармацевтичного права в сучасній системі права України. *Фармацевтичний часопис*, 2020. № 4. С. 89-97. <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2020.4.11542>

33. Yurkovska Lidiia H., Krasnov Volodymyr V., Ubohov Serhii H. Quality Assurance of Medicines: The State and Trends of The European Union and Ukraine Legislation Development. (переклад назви: Забезпечення якості лікарських засобів: стан і тенденції розвитку законодавства Європейського Союзу та України). *Wiadomości Lekarskie*, Volume LXXIV, Issue 1, January 2021. P. 150-154. DOI : 10.36740/WLek202101129 (Scopus)/

34. Ubohov Serhii H., Soloviov Serhii O., Yurkovska Lidiia H., Todorova Violetta I. Modern Approaches to The Formation of Professional Competencies of Pharmacists on Issues of Medicines Quality Assurance. (переклад назви: Сучасні підходи до формування професійних компетентностей фармацевтів з питань забезпечення якості лікарських засобів). *Wiadomości Lekarskie*. Volume LXXIV, Issue 2, February 2021. P. 334-340. DOI : 10.36740/WLek202102130 (Scopus).

Ресурси Інтернет:

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: *веб-сайт*: URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Національна Парламентська бібліотека України: *веб-сайт*: URL: <http://www.nplu.org/>

3. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти: *веб-сайт*: URL: <https://naqa.gov.ua/>

4. Офіційний веб-сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я: *веб-сайт*: URL: <http://www.who.int/>

5. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України: *веб-сайт*: URL: <http://mon.gov.ua/>

6. Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України: *веб-сайт*: URL: <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>

7. Офіційний веб-сайт Президента України: *веб-сайт*: URL: <http://president.gov.ua>

8. Офіційний портал Верховної Ради України: *веб-сайт*: URL: <http://rada.gov.ua/>

9. Офіційний сайт Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика: *веб-сайт*: URL: <https://www.nuozu.edu.ua/#gsc.tab=0>

10. Урядовий портал, єдиний веб-портал органів виконавчої влади України: *веб-сайт*: URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

Додаткова література

1. Господарський процесуальний кодекс України від 06 листопада 1991 р. № 1798-XII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
2. Кодекс цивільного захисту України від 02 жовтня 2012 р. № 5403-VI (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 34-35. Ст. 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10. Ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40, /40-42/. Ст. 492. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
5. Про авторське право та суміжні права: Закон України від 01 грудня 2022 р. № 2811-IX (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 57. Ст. 166. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. № 5076-VI (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
7. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02 червня 2011 р. № 3460-VI (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 51. Ст. 577. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>
8. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
9. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
10. Про захист персональних даних: Закон України від 01 червня 2010 р. № 2297-VI (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
11. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. № 1023-XII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 30. Ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
12. Про захист прав споживачів: Закон України від 10 червня 2023 р. № 3153-IX (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 78. Ст. 276. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3153-20#Text>
13. Про звернення громадян: Закон України 02 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>
14. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2657-XII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
15. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02 березня 2015 р. № 222-VIII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст. 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
16. **Про наукову і науково-технічну експертизу** : Закон України від 10 лютого 1995 р. № **51/95-ВР** (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 9. Ст. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80>
17. Про наукову та науково-технічну діяльність : Закон України від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 3. Ст. 25. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
18. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

19. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2-3. Ст. 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
20. Про Уповноваженого Верховного Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 20. Ст. 99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80>
21. Богацька Н. С. Правове забезпечення торгівельної діяльності суб'єктів господарювання на фармацевтичному ринку : дис. доктор філософії з права : 12.00.04 / Богацька Наталія Станіславівна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2021.
22. Ботякова В. В. Кримінально-правова характеристика діяння ненадання допомоги хворому медичним працівником : монографія / Вікторія Вікторівна Ботякова ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., заслуж. працівника нар. освіти України В. К. Матвійчука; Київ. ін-т інтелект. власності та права Нац. ун-ту "Одес. юрид. акад.". Київ : Ліра-К, 2021. 219 с.
23. Грін О. О. Основи фармацевтичного права в питаннях і відповідях : навч. посіб. [для студентів ВНЗ] / Олександр Грін. Ужгород : Сабов А. М., 2022. 240 с.
24. Єдиний медичний простір України: правовий вимір: монографія / Г. К. Авдєєва та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С. Г. Стеценка ; Нац. акад. прав. наук України та ін. Харків : Право, 2022. 670 с.
25. Жаховський В. О. Нормативно-правові та організаційні основи медичного забезпечення сил оборони на засадах єдиного медичного простору : монографія / Жаховський В. О., Лівінський В. Г. ; Н.-д. ін-т проблем військ. медицини Укр. військ.-мед. акад. Київ ; Вінниця : Меркьюрі-Поділля, 2023. 341 с.
26. Пашков В. М. Фармацевтичне право Німеччини : монографія / Віталій Пашков. Харків : Право, 2024. 326 с.
27. Петечел Н. М. Правове регулювання договору медичного страхування : монографія / Петечел Надія Михайлівна ; Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, Навч.-наук. юрид. ін-т. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2023. 232 с.
28. Сенюта І. Я. Цивільно-правова відповідальність у сфері надання медичної допомоги : метод. рек. для адвокатів. Нац. асоц. адвокатів України, Ком. мед. і фармацевт. права та біоетики, Рада адвокатів України. Харків : Фактор, 2018. 63 с.
29. Тарасевич Т. Ю. Реалізація соматичних прав людини в Україні та зарубіжних країнах: конституційно-правові засади : монографія / Т. Ю. Тарасевич ; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. Вінниця : Твори, 2024. 415 с.
30. Хміль І. Ю. Формування правової компетентності майбутніх лікарів у процесі навчання медичного права: теоретико-методичні засади / Хміль Ірина Юріївна ; за наук. ред. чл.-кор. НАМН України, д-ра мед. наук, проф. Науменка О. М. ; Нац. мед. ун-т ім. О. О. Богомольця. Київ : Едельвейс, 2021. 309 с.
31. Фролова О. Г. Кримінально-правова охорона фармацевтичної діяльності в Україні: основні моделі, особливості їх забезпечення та реалізації [Текст] : монографія / О. Г. Фролова; ПрАТ "ВНЗ "Міжрегіон. Акад. упр. персоналом". Київ : Алерта, 2024. 574 с.
32. Убогов С. Г., Юрковська Л. Г. Ініціатива щодо впровадження Етичного кодексу пацієнтів в Україні. *Соціальна фармація: стан, проблеми та перспективи* : матер. VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції (23-24 квіт. 2020 р. м. Харків) / ред. кол.: А. А. Котвицька та ін. Х.: НФаУ, 2020. С. 265-267.
33. Шеремет Ю.С., Краснов В.В., Юрковська Л.Г. Можливості використання онлайн курсів та платформ в навчанні клінічних психологів. *Стратегії розвитку особистості здобувачів медичної освіти* : збірник наукових праць за матеріалами XXII Міжнародної наукової конференції імені засновника Київського медичного університету Валерія Володимировича Поканевича. м. Київ, 2024. С. 120-121.
34. Юрковська Л. Г. Особливості вітчизняного законодавства щодо забезпечення якості лікарських засобів на етапах їх реалізації та медичного застосування. *Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «YOUNG SCIENCE 2.0»* (м. Київ, 19 лютого 2020 року). Київ, НМАПО імені П. Л. Шупика, 2020. С. 87-89.
35. Юрковська Л. Г., Краснов В. В., Убогов С. Г. Окремі аспекти механізму гарантування права на якісні лікарські засоби. *Приватне право в сфері охорони здоров'я: виклики та перспективи. Київські правові читання*. Матеріали міжн. наук.-практ. конф. Київ, 17 вер. 2020 р. / Р. А. Майданик, К.В. Москаленко та ін.; відп. ред. Р. А. Майданик. Львів: ЛОБФ «Медцина і право», 2020. С. 259-264.
36. Юрковська Л. Г., Убогов С. Г., Краснов В. В. Концептуальні основи правових та етичних компетентностей щодо управління якістю в фармації. *Управління якістю в фармації* : матеріали XIV наук.-практ. конф., м. Харків, 22 трав. 2020 р. Х. : НФаУ, 2020. С. 199-201.

37. Юрковська Л. Г. Елементи захисту прав громадян України щодо якості лікарських засобів в контексті сучасних викликів та загроз. *Актуальні проблеми захисту національних інтересів України від загроз*. Тези науково-практичної конференції, 26 червня 2020 р. Київ, Інститут УДО України КНУ імені Тараса Шевченка, 2020. С. 262-264.

38. Юрковська Л. Г. Новели фармацевтичного законодавства: європейський вектор розвитку. *Безперервний професійний розвиток лікарів та провізорів на сучасному етапі*. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю. 21 жовтня 2022 р. МОЗ України Київ, НУОЗ України імені П. Л. Шупика, 2022. С. 84-88.

39. Юрковська Л.Г. Окремі аспекти позитивної соціальної відповідальності щодо забезпечення якості лікарських засобів на етапах їх реалізації та медичного застосування. *Безперервний професійний розвиток лікарів та провізорів в умовах реформування системи охорони здоров'я*. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю. 09 жовтня 2020 р. МОЗ України Київ, НМАПО імені П. Л. Шупика, 2020. С. 89-93.

40. Юрковська Л.Г. Стратегії розвитку правових компетентностей працівників сфери охорони здоров'я. *Стратегії розвитку особистості здобувачів медичної освіти* : збірник наукових праць за матеріалами XXII Міжнародної наукової конференції імені засновника Київського медичного університету Валерія Володимировича Поканевича. м. Київ, 2024. С. 121-122.

Ресурси Інтернет:

1. Веб-ресурс «Єдиний медичний простір»: *веб-сайт*: URL: <http://inmeds.com.ua/>
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка: *веб-сайт*: URL: <http://www.library.univ.kiev.ua>
3. Науково-практичний журнал «Медичне право»: *веб-сайт*: URL: <http://medicallaw.org.ua/vidavnictvo/medychne-pravo/>
4. Національна бібліотека Франції: *веб-сайт*: URL: <http://www.bnf.fr/>
5. Німецька електронна бібліотека: *веб-сайт*: URL: <http://www.ddb.de/>
6. Офіційний веб-портал «Судова влада України»: *веб-сайт*: URL: <http://court.gov.ua/>
7. Офіційний веб-сайт Верховного Суду України: *веб-сайт*: URL: <http://www.scourt.gov.ua/>
8. Офіційний веб-сайт Європейського суду з прав людини: *веб-сайт*: URL: <http://www.echr.coe.int/>
9. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України: *веб-сайт*: URL: <http://www.ccu.gov.ua/uk/index>
10. Офіційний веб-сайт Організації об'єднаних націй: *веб-сайт*: URL: <http://www.un.org/>
11. Юридична бібліотека Школи права Йелльського університету: *веб-сайт*: URL: <http://library.law.yale.edu/>

Загальна схема оцінювання

Сума балів		Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Пояснення
100 балів	200 балів		залік/іспит	
90 - 100	170 – 200	A	зараховано/оцінка	відмінне виконання
82 - 89	155 – 169	B		вище середнього рівня
75 - 81	140 – 154	C		загалом хороша робота
68 - 74	125 – 139	D		непогано

61 - 67	111 – 124	E	не зараховано	виконання відповідає мінімальним критеріям
35 - 60	60 – 110	FX		необхідне перескладання
1 - 34	1 – 59	F		необхідне повторне вивчення дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою		Нарахування балів	Бали нараховуються наступним чином: <i>Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 200-бальною шкалою (для галузі знань 22 Охорона здоров'я та соціальне забезпечення). Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних заокремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування, опитування тощо для виявлення рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних та групових завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, що виводиться як сума результатів проміжного оцінювання за змістові блоки та оцінки, здобутої здобувачем за результатами підсумкового контролю. Остаточна оцінка рівня знань здобувачів очної (денної) форми навчання складається з рейтингу навчальної роботи, для оцінювання якої передбачено максимум 120 балів, і рейтингу з підсумкового контролю – максимум 80 балів.</i>
		для іспиту, диф. заліку	для заліку		
170 – 200	A	Відмінно	зараховано		
155 – 169	B	Добре			
140 – 154	C	Задовільно			
125 – 139	D	Незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано		
111 – 124	E	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни			
60 – 110	FX				
1 – 59	F				

Політика опанування дисципліни

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- 1) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
 - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
 - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи та тестові завдання;
 - здійснювати самостійну підготовку до занять згідно до затвердженого плану;
 - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді презентацій, усних відповідей, письмових відповідей та/або інших видів робіт згідно з темою заняття за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;
 - складати згідно з графіком поточний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;
 - 2) дотримуватись академічної доброчесності:
 - самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
 - посилатись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
 - дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
 - надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.
- За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:
- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
 - повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
 - відрахування із Університету.